„Kanadai Magyar Ujság"
egyesitve a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
Kanada és az angol birodalom elterjedtebb, vezető magyar hetilapja amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivivni minden honfitársunk számára.
Előfizetési dij egy évre: $3.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $4.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St. WINNIPEG, Man.

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPPAWA
CLEVELAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
New WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
QUEBEC
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SUDBURY
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

ALDINA
BEKEVAR
CANA
CALGARY
COALHURST
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOR
KAPOSVAR
LETHBRIDGE
NORBURY
OTTHON
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALOM
SZT. LASZLO
SZEKELYFOLD
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WRYBURN
WHITEWOOD
YORKTON

„Canadian Hungarian News"
Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL
An Independent Weekly Published in the Magyar Language. Circulating in all the Provinces of the Domonion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.
Editorial Offices and Printing Plant
375 Hargrave St., WINNIPEG, Man.
Yearly Subscription $3.- to Foreign Countries $4.-

VOL. VIII EVFOLYAM — 375 HARGRAVE ST. WINNIPEG, MANITOBA, 1931. SZEPTEMBER 10 CSÜTÖRTÖK — No. 37 SZAM

WOODSWORTH SPEAKS ON UNEMPLOYMENT

INTERESTING COMMENT ON THE UNEMPLOYED NEW CANADIAN MASSES BY THE REPUTABLE LEADER OF THE INDEPENDENT LABOR PARTY OF CANADA, WHO IS AT THE PRESENT ATTENDING THE MEETINGS OF THE LEAGUE OF NATIONS AT GENEVA AS A SPECIAL DELEGATE

Reprinted from the 'Official Parlamentary Report'

Mr. Speaker, from the standpoint of labour this is the most important measure of the session, and I am sure a large number of working people across the country will welcome the news that some definite provision is to be made for unemployment. I quite agree with the Prime Minister that the object ought to be to provide work rather than merely to give charity.

I am quite well aware that there are men who take advantage of conditions in almost every walk of life. But speaking by and large, the vast mapority of the unemployed to-day are men who are willing to work, who have worked in the past, and who would be working now if anything like suitable employment were provided. We must recognize clearly, along with this, that if men are allowed to drift about from month to month for any long period they readily become unemployable and before long they will settle down into an undesirable class.

I should like to say a word with regard to the transients. No one has these days very much good to say of them. They have been forced to adopt more or less the life of hoboes, but in past years they have done much of the hard work of building up this country, in the lumber camps, the construction camps, the harvest fields, the mining camps and so on. Everywhere in the early stages of the development of this country we have depended upon the now despised transient workers, and they ought, I think, to receive at least a decent living. I should like to emphasize the point of view that I have been trying to bring before the house that a decent living to this class of men has a prior claim to the interest charges of the banks, or to the dividends of the bondholders in any of our corporations or even to the interest on government bonds.

Especially ought this to be emphasized with regard to foreign labour. Undoubtedly we have admitted altogether too many aliens into this country, and I think we in our corner of the house have done our best during the past ten years to protest against the immigration policy of the late government, a policy that I may say was endorsed pretty generally in the house and in the country at large. But now that we have these people here, we should treat them decently. We have spent millions of dollars in trying to induce them to leave their homes in mid-Europe or Norway or Sweden and to come to Canada to throw in their lot with us. Some of them unfortunately have not been able yet to become naturalized, and when a time of crisis comes, because of their lack of knowledge of the English language and because of their lack of connections here, they are the first to be laid off and to suffer the most heavily. Nevertheless, they have taken their full share in doing the heavy work of this country, and I would urge that nothing be done at this time of crisis that would lead to injustice in our attitude towards those whom we have asked to join with us in building up a new country.

There is a very great deal of constructive work that might be undertaken in this country, I think, of our highways, of reforestation, of tree planting on the prairies, which in part would help prevent the drifting of our soil, of clearing the land in many scrubby districts, of drainage, of preparing semi-ready farms and better homes for the settlers on the prairie, of level crossings, of improving our parks and clearing out our slums, and particulary I would say the slums in the great city of Montreal, and providing decent homes and healthful surroundings for the people

GYILKOLT EGY MAGYAR B.C.-BEN

OROSZ JÁNOST EMBERÖLÉS VÁDJÁVAL LETARTÓZTATTÁK MISSION CITYBEN — ÖNVÉDELEMBŐL GYILKOLT-E A MEGTÁMADOTT MAGYAR? ENNEK A KÉRDÉSNEK A TISZTÁZÁSA DÖNTI EL HONFITÁRSUNK SORSÁT — A MUNKABÉREN KAPTAK ÖSSZE S EBBŐL KELETKEZETT A BONYODALOM

Egy ujabb magyar munkástragédiáról számolnak be értesüléseink és félő, hogy a terhelő körülmények sulya alatt a biróság nem itélhet bajbajutott honfitársunk javára. Már közvetlenül multheti számunk kiküldése után rossz hirek érkeztek Vancouverből, amennyiben a Veszelszky X. Ferenc szivességéből beküldött távirat lényegében közölte a tragédia kiemelkedőbb mozzanatait. Részletes tudósitást azonban csak lapzártakor kaphattunk, melyek alapján a következőkben számolhatunk be a sajnálatos eseményről:

Orosz János 26 esztendős magyar farm-munkás, akinek nem egy érdekes irását közölte a "Kanadai Magyar Ujság", az utóbbi hetekben nem valami jó viszonyba került gazdájával, a 40 esztendős holland származásu Theodore Van Velzennel. Van Velzen szorgalmas, jó farmer volt ugyan, aki azonban mindeme jótulajdonságai mellett fösvénység hirében állott és ez volt a veszte. Orosz János már huzamosabb időn át dolgozott Van Velzen gyümölcs-farmján és gazdája nagyra is becsüite, miután szorgalmasabb, megbizhatóbb munkás alig akadt a környéken a fiatal magyarnál. Ugy látszik azonban, hogy amikor bérkérdésre került a dolog, nem lehettek egy véleményen. Legalább is a fejlemények ezt látszanak igazolni.

Mult hétfőn este hét óra táján történt, hogy egy hasonló nézeteltérés után Orosz János faképnél hagyta a gazdát és lepihent a háztól mintegy 100 lábnyira épült deszkakunyhóban, amit angoloson "bunkhouse"-nak (ejtsd bank-hauz, azaz háló-ház) neveznek. Kis időbe tellett és egyszerre titokzatosan nyilott az ajtó s azon nem más, mint maga a gazda lépett be. A szóváltásból kifolyólag amugy is felizgatott Orosz honfitársunk ereiben szinte megfagyott a vér, amikor Van Velzen kezében egy hatalmas konyhakést pillantott meg és rosszat sejtve azonnal felugrott fekhelyéről.

(Folytatás a 4-ik oldalon)

CAROL EL AKARJA VENNI AZ OLASZ KIRALY LEÁNYAT

A közelmultban kifejlődött szerb-rumán ellentét háttere csak most kezd kibontakozni. Tudvalevő ugyanis, hogy Mária szerb királyné Jugoszlávia kikiáltásának tizéves évforduló ján férjétől távol, Bukarestben tartózkodott, amit élénk megjegyzésekkel kisértek az európai lapok.

Legujabban érthető ijedtséget keltett Belgrádban, hogy Manoilescu volt rumán miniszter, Carol király bizalmas embere azzal a szándékkal fogja a közeljövőben felkeresni Victor Emanuel olasz királyt, hogy második leányát, a 17 éves Máriát adja a zajos multu és máris őszbe vegyülő Carolhoz feleségül.

Ez a hir végleg megcáfolni látszik azt a találgatást, mely szerint Habsburg Ottó vette volna nőül az olasz királykisasszonyt. Ennek a frigynek állitólag Mussolini diktátor nem lett vola valami nagy hive. Ha pedig ez áll, akkor mindenesetre érdekes lesz Mussolini állásfoglalása Carol esetében, miután nem valószinü, hogy az olaszok elmulasztanának egyet len alkalmat is, hogy a Balkánon megerősitsék befolyásukat

Ráfizettek a közellátásra Vernonban

Bizonyára érdekelni fogja lapunk olvasóit, hogy miképen jártak pórul British Columbia Vernon városában azok, akik kijátszották a hatósági közellátási előirásokat. Nehogy másutt is hasonló kellemetlenségeknek legyenek kitéve honfitársaink, nevek emlitése nélkül, csupán a tényekre hivatkozva ismertetjük a sajnálatosan végződött eseményeket tudositónk leirása nyomán:

Egy derék fiatal munkás szorgalma és takarékossága révén egy kis vagyonkát tudott összekuporgatni. Miután a helyzet most rosszra fordult egész Kanadaszerte, a mi emberünk nem szerette volna felélni kis pénzecskéjét, viszont igénybe akarta venni a közellátást. Gondolkodván azonban a dolog felett, eszébe jutott, hogy hátha megbüntetik, ha pénzéről tudomást szereznek. Igy hát bankba nem teheti, viszont ha otthon tartja, ki tudja, mikor támadják meg érte, avagy lopják el éjnek idején. Barátunk tehát gondolt egy merészet és nagyot s — elásta pénzét a városi park egy odvas fája alatt. Ez lett azonban a veszte, mert egy gazfickó megleste és az utolsó bankóig ellopta mind a 800 dollárt.

A másik eset szintén egy hasonló munkás-tragédiáról számol be, amennyiben a "meal-ticket" elnyerése érdekében egyik ujkanadás kimentette a bankból mind a 200 dollárnyi vagyonát, hogy azt a lajbizsebtől a vánkoshéjig rejtegesse. A szomoru vége persze az lett a dolognak, hogy a pénzt ellopták tőle, mig a lelketlen tettes ellen még csak feljelentést sem tehet, mert akkor meg a közellátást nyujtó hatóságokkal gyülnék meg a baja.

A harmadik vernoni esetben is igy történt. Egy munkásnak volt vagy száz dollárnyi vagyona és ennek ellenére igénybe vette a hatósági ellátást. Mikor rájöttek a turpisságra, kereken hat hónapi fegyházra itélte a biróság. Nem azért, minthat tettét rossz néven vették volna, hanem azért, mert hamisan esküdött adatai bevallásakor. A negyedik eset azonban talán a legszomorubb. Egy régóta kóborló munkásnak "dzsáb"-ot kinált egy farmer. Az ember ki is utazott, de amikor meghallotta, hogy csak egy hónapi munkáról és a farmer rossz anyagi helyzete következtében kevés fizetésről van szó: azonnal indult is visszsza a városba. Nem lévén pénze, visszautazáskor "dzsampolnia" kellett és szerencsétlenségére megcsuszott, ugyhogy a robogó vonat kerekei lábafejét egészen összemarcangolták. Jelenleg egyetlen cent nélkü több hónapos kórházi kezelésre van utalva, nagyon is kétséges, hogy valaha is felépül-e teljesen és emellett deportálása biztosra vehető. Mégis csak igaz az a magyar közmondás: "Aki kevéssel be nem éri, sokat nem érdemel!"

Eső József, Vernon B.C.

Lelötte a villamosvezetöt két legény

British Columbia városának ujabb szenzációja van. Két pelyhes állu fiatal legény szállott fel az elhagyatott McGill uccán a villamosra kedden este. Amikor jegyváltásra került volna a sor, egyikük a vezetőre fogta revolverét. A vezető élce lődésre gondolt és egy jóizü nevetett a fiatal banditák szemébe. Erre eldördült a revolver és a vezető sulyos mellsebbel terült el a kocsiban. Mire a rendőrök elősiettek, a két jómadár kereket oldott. Másnapra azután rájuk találták és ekkor kiderült, hogy egy fiatalkoruakból álló egész rablóbanda garázdálkodott már hónapok óta Vancouverben.

Nem alkusznak az indiánok a vasuttal

Saskatchewan Meadow Lake városában elágazó-állomást, ki térőt, fütőházat akar épiteni a CPR vasut és ennek megfelelően természetesen meglehetősen fellenditené a kisforgalmu tanyaközség életét. Már meg is kezdték az előmunkálatokat, amikor váratlanul uj akadály állott az épitkezések utjában.

A város közvetlen közelében ugyanis Matcha indiánfőnök és törzse telepedett meg és nem hajlandó eladni földjét 200 dolláron alul. Eszerint elmult az az idő, amikor a derék "injuns"-ok fegyverért, puskaporért, csillogó csecsebecsékért no meg a "tüzes viz" néven ismert pálinkáért mindenüket odaadták volna a sápadtarcu fehér embernek.

MÉG ÉSZAKON IS BETÖRÖK GARAZDÁLKODNAK

British Columbia egyik legészakibb pontján, Hudson Hope cserekereskedő állomáson négy ezer dollár értékü nemesprémet loptak el a napokban. Bár azonnal hajszát inditottak a tolvajok ellen, az ősrengetegben nem sikerült a tettesek nyomára akadni.

Megszünt a diktatura Jugoszláviában?

Kábeltávirati értesitések szerint Sándor szerb király szeptember 3-ára állitólag megszüntette a diktaturát és helyreállitotta az alkotmányt. Bár az előző jelentéseket megcáfolták, most ugy látszik külföldi behatásra kénytelenek voltak a szerbek engedni és ujra kiirták a parlament megnyitását. Annyit megállapitanak a lapok, hogy Sándornak nem sikerült maradandó eredményeket elérnie a diktaturával és hogy Jugoszláviában ma szomorubbak az állapotok, mint valaha.

ONTARIÓI LIGNITET SZÁLLITANAK NÉMETORSZÁGBA

Ontario tartomány Cochrane városától északra elterülő puhaszén, illetőleg lignite telepel ujabban nagyobb mérvü kihasználást nyertek és ha sikerül a próbaszállitások révén megkedveltetni a kanadai árut Európában, ugy meglehetősen kifejlődhetik ez a szakma is. Jelenleg száz láb mély rétegben dolgoznak és a téli idő beálltával azonnal megkezdik a szállitásokat. Egyelőre 125 tonnára kaptak rendelést Németországból.

NEM KELL KIVÁLTSÁGOS OSZTÁLY KANADÁNAK

Legujabban megmozdult egész Kanada társadalma, hogy megakadályozza annak a törvényjavaslatnak még a napirendre kerülését is, mely a cimek és kiváltságok egész seregét szerette volna meghonositani ebben az országban. Szerencsére az ottawai parlamentnek csupán néhány cimkórságban szenvedő tagja inditványoz ta ezt a mai nehéz napokban szinte nevetségesen hangzó "ujitást". A kiváltságok meghonositása ellen éppen a legbefolyásosabb régikanadás és főleg angol származásu körök emeltek szót és igy egyelőre nem forog fenn annak veszedelme, hogy Kanadát is elárasztják kiváltságosokkal.

Ujabb jégvihar pusztitott Albertában

Delia, Morrin és Munson albertai városok környékén mult szerdán borzalmas jégeső pusztitotta el a termést óriási területen, ugyhogy a lakosság nélkülözések elé tekint. Fokozza még a veszedelmet, hogy aránylag kevés gazdának volt jég verés ellen bebiztositva a termése és igy az idén teljes veszteséggel kell a környékbeli gazdáknak számolniok. Ugyanakkor Alix városka mellett egy farmon a villám agyonsujtott egy kisfiut, aki már lefeküdt, amikor a házba csapott a meny kő.

MUTASSA MEG ÁLLANDÓAN ANGOL CIKKEINKET ISMERŐSEINEK

Hamarosan megkezdödik a légiposta-forgalom Európával?

Grönau német kapitány szenzációs óceánrepülése, illetőleg az utközben folytatott tudományos mérései hatalmas lépésekkel vitték közelebb az emberiséget az Európa és Amerikai közötti rendszeres légipostaforgalom megvalósításához. Grönau és társai szerint az eddigi tervekkel ellentétben, feltétlenül szükségesnek látszik, hogy Iceland, Grönland és Kanada északi részeinek megfelelő pontjain teljesen indulásra készenálló repülőgépek várják az európai postát, mellyel azután haladéktalanul megindulnának a legközelebbi ilyen állomás felé.

A német kapitány tervezete értelmében még sokkal hamarabb megindulhat a két világrész közötti légiforgalom, mint az uszó állomások segitségével, miről már részletesen volt alkalmunk beszámolni olvasóinknak. A kanadai utvonal Grönau szerint sokkal biztosabb, mint a többiek, miután erre a szélirányok kedvezőbbek és kevesebb viharnak, ködnek s hasonló meglepetéseknek van a pilóta kitéve, mint bármely más irányban. Ha ehez még hozzávesszük a gépcsere bevezetését, ugy a motorhibákból várható üzemzavarok eshetősége is csökkenni fog.

Ötvenmillió lélek pusztult el Kinában

A mult hét folyamán megismétlődött a legrettenetesebb kinai veszedelem, amely a becslések szerint legalább ötvenmillió ember vesztét jelenti. A Hwai és a Yangtse folyók annyira megdagadtak, hogy ugyszólván mindenütt átlépték a gátjaikat és a falvak és városok százait öntötték el szinte egyik óráról a másikra.

A veszedelem tulajdonképen abban rejlik, hogy még ha nem is pusztulnának el milliószámra az emberek az áradás következtében, az összes vasutak és közutak hasznavehetetlenné váltak, ugyhogy teljességgel lehetetlen az éhinséggel fenyegetett lakosság részére élelmiszert szállitani. A folyók és csatornák legtöbbjének szintje sokkal magasabb, mint a városok felszine és igy nem egy helyütt a házak teteje sem látható ki az árból.

Lázadást terveztek a kingstoni fegyencek

Abban a hatalmas börtönépü letben, ahol Ontario legveszedelmesebb pénzügyi manipulánsait és bünözőit tartják fogva, a kingstoni fegyházban szeptember 5-ikére lázadást terveztek a mindenre elszánt fegyencvezérek. Titokban alaposan felkészültek a kitörésre. A börtönmühelyében már hónapok óta készitették mindenféle összehordott vasdarabból a különféle tőröket és gyilkolószerszámokat — sőt eddig még kideritetlen forrásból revolvert is keritettek maguknak.

Szombat reggel hajnalra volt kitüzve a lázadás. A terv szerint az őröket meggyilkolták volna, majd ezzel egyidejüleg a be nem avatott társaikkal mit sem törődve, felgyujtották volna a börtönt, hogy azután a fojtó füstben és az általános zürzavarban megmenekülhessenek. A börtönigazgatóság csak az utolsó pillanatban vett tudomást az egyik rab árulása folytán a vakmerő tervről és azonnal megmotoztatván a rabokat, a vezetőket ártalmatlanná tette és különválasztotta a börtön többi lakójától.

Érdekes, hogy a lázadás szervezői szinte kivétel nélkül olyan sötétmultu alakok, akik 16-tól 25 évig terjedő börtönbüntetésre vannak itélve. Legtöbbjük lelkét gyilkosság terheli s igy erős a gyanu, hogy ezuttal sem tartották volna mértéket vérengzés dolgában. Nehogy a veszedelmes vállalkozást ujból megkisérelhessék, a börtönigazgatóság a veszedelmesebb rabok rácsos ablakai előtt fényszórókat helyezett el és az őrök éjjel-nappal megfigyelés alatt tartják a fegyencvezéreket.

LEGUJABB HIREK

LEZUHANT EGY AUTOMOBIL MONTREALBAN a Wellington uccai hidról a Lachine csatornába és mig a bennülők közül hárman, ha vizesen is, de élve megmenekültek, az automobil egyik férfiutasa szörnyethalt. — Quebec tartomány Saint John's városának határában egy jégverem teteje beszakadt a rajta játszadozó hét kisfiu alatt, kik közül az egyik azonnal kiszenvedett, mig a többiek sulyos sérülésekkel kerültek kórházba.

ÖSSZEPAKTÁLT A SZOVJET A KAPITALISTA államokkal, amikor Litvinoff orosz külügyi népbiztos a Népszövetség szeptember 3-iki ülésén beismerte, hogy az orosz hadikészülődések elleni óvintézkedéseknek tudható be a mai nyomoruság az egész világon. A szovjet, mely eddig állitólag a Németország vezetése alatti revizionista államok pártján állott, a francia nagyiparosokkal kötött egyezséget és a kisantanttal barátsági szerződést és akárcsak az Egyesült Államok a háboru alatt, oda pártolt, ahol jelenleg több a — pénz.

TÖBB MINT FÉLMILLIÓ MUNKANÉLKÜLIT tartanak jelenleg nyilván egész Kanadában, amint azt az ottawai munkaügyi minisztérium jelenti. Ezek között legalább 200 ezer embernek már több mint egy esztendeje nem volt semmiféle kereseti lehetősége. Az egyes tartományok munkanélkülieinek száma a következőképen oszlik meg: New Brunswick 8-, Nova Scotia 18-, Quebec 100-, Ontario 130-, Manitoba 41-, Saskatchewan 29-, és a kiszáradt területeken 150-, Alberta 15-, és British Columbia 39 ezer.

A ZEPPELIN HAZAERKEZÉSET minden órában várják miután már mult szombaton több mint feleutját befutotta Braziliából visszatérőben. — Anglia leggyorsabb repülőgépe a szeptember 12-én megtartandó nemzetközi sebességi verseny próbarepülésein 405 mérföldes óránkénti, azaz közel 7 mérföldes percenkénti sebességet ért el. — Az északi sark jege alatt haladó Nautilus tengeralattjáró négynapos hallgatás után végre hirt adott magáról.